

Wojciech Płonka

TASIEMCZYCE W 1999 ROKU

Od 1 stycznia 1997 r. tasiemczyce występujące na terenie Polski są rejestrowane wg podziału na tasiemczyce jelitowe i tkankowe (bąblowica i wągryca), a od stycznia 1999 r. również z uwzględnieniem nowego podziału administracyjnego kraju.

Występowanie tasiemczyc u ludzi w Polsce w 1999 r. oceniano na podstawie danych uzyskanych z kart selekcyjnych zakładanych w stacjach sanitarno-epidemiologicznych oraz wywiadów epidemiologicznych dotyczących bąblowicy i wągrycy, jako niezbędnego źródła informacji epidemiologicznych i pomocy przy kontroli obowiązkowego leczenia tasiemczyc.

Ze względu na różnice dotyczące lokalizacji tasiemców w organizmie żywiciela i różnice w epidemiologii zarażeń, występowanie tasiemczyc jelitowych i tkankowych zostanie omówione oddzielnie.

Dane uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi na terenie Polski w 1999 r. zarejestrowano 437 przypadków inwazji tasiemców jelitowych; zapadalność wynosiła 1,14 na 100 000 mieszkańców. Dane te porównane z danymi z lat ubiegłych wskazują, że liczba zachorowań na tasiemczyce systematycznie maleje.

Rozpowszechnienie tasiemczyc jelitowych u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 1999 r., w zależności od środowiska i płci, przedstawia tabela I.

Wysokie współczynniki zapadalności zarejestrowano w województwach: łódzkim (3,23), podlaskim (2,20) i pomorskim (2,32); niskie: w lubelskim (0,18), lubuskim (0,78), małopolskim (0,34), podkarpackim (0,14), śląskim (0,71) i warmińsko-mazurskim (0,82).

Zachorowania na tasiemczyce jelitowe w 1999 r. częściej obserwowano u osób pochodzących ze środowiska miejskiego (369 przypadków, 84,44%) niż u osób ze środowiska wiejskiego (68 przyp., 15,56%). Inwazje tasiemców częściej występowały u kobiet (251 przyp., 57,44%) niż u mężczyzn (186 przyp., 42,56%).

Występowanie tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce w 1999 r. w zależności od wieku chorych przedstawia tabela II.

Stwierdzono, że tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce, podobnie jak w latach ubiegłych, najczęściej występowały u osób w wieku 40-49 lat (115 przypadków, 26,19%). Osoby w wieku 50-59 lat (95 przypadków, 21,86%) stanowiły drugą co do liczebności grupę chorych z inwazją tasiemcową. Odsetek inwazji wzrastał wraz z wiekiem: od 2,96% w grupie wieku 0-9 lat, do 26,19% w grupie 40-49 lat, a następnie malał do 3,19% powyżej 70-go roku życia.

Badaniami laboratoryjnymi potwierdzono 416 przypadków tasiemczyc jelitowych, tj. 95,19% ogółu zgłoszonych przypadków. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych (tab. III) dominowały przypadki wywołane przez *Taenia saginata* (369

Tabela I. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 1999 wg środowiska i płci
 Tab l e I. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 1999 according to the place of living and sex

Województwo	Środowisko		Płeć		Razem		
	wieś	miasto	mężczyźni	kobiety	liczba zachorowań	zapadalność na 100 000	
1	2	3	4	5	6	7	
1. Dolnośląskie	5	22	14	13	27	0,90	
2. Kujawsko-pomorskie	6	26	12	20	32	1,52	
3. Lubelskie	-	4	-	4	4	0,18	
4. Lubuskie	4	4	5	3	8	0,78	
5. Łódzkie	9	77	28	58	86	3,23	
6. Małopolskie	-	11	3	8	11	0,34	
7. Mazowieckie	8	40	21	27	48	0,95	
8. Opolskie	5	11	7	9	16	1,47	
9. Podkarpackie	2	1	2	1	3	0,14	
10. Podlaskie	1	26	8	19	27	2,20	
11. Pomorskie	3	48	18	33	51	2,33	
12. Śląskie	4	31	18	17	35	0,71	
13. Świętokrzyskie	2	13	9	6	15	1,13	
14. Warmińsko-mazurskie	10	2	7	5	12	0,82	
15. Wielkopolskie	5	34	24	15	39	1,16	
16. Zachodniopomorskie	4	19	10	13	23	1,32	
Polska	Liczba	68	369	186	251	437	1,14
	%	15,56	84,44	42,56	57,44	100,0	

Tab e l a II. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 1999 wg wieku chorych
 Tab l e II. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 1999 according to the age of patients

Grupy wieku	Liczba przypadków	Odsetek
0-4	8	1,82
5-9	5	1,14
10-14	7	1,60
15-19	11	2,50
0-9	13	2,96
10-19	18	4,10
20-29	54	12,53
30-39	86	19,60
40-49	115	26,19
50-59	95	21,86
60-69	42	9,57
70+	14	3,19
Razem	437	100,00

Tabela III. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 1999 wg rozpoznanego gatunku tasiemca

Table III. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 1999 confirmed by a laboratory examinations

I Województwo	Gatunek tasiemca					Razem	
	Taenia saginata	Taenia solium	Taenia sp.	Hymenolepis nana	D. latum		
1	2	3	4	5	6	7	
1. Dolnośląskie	21	1	4	-	1	27	
2. Kujawsko-pomorskie	20	-	11	-	1	32	
3. Lubelskie	1	-	1	2	-	4	
4. Lubuskie	7	-	-	-	-	7	
5. Łódzkie	81	1	3	-	-	85	
6. Małopolskie	10	-	1	-	-	11	
7. Mazowieckie	43	-	5	-	-	48	
8. Opolskie	16	-	-	-	-	16	
9. Podkarpackie	2	-	-	1	-	3	
10. Podlaskie	17	-	-	-	-	17	
11. Pomorskie	47	-	-	-	-	47	
12. Śląskie	29	-	6	-	-	35	
13. Świętokrzyskie	15	-	-	-	-	15	
14. Warmińsko-mazurskie	8	4	-	-	-	12	
15. Wielkopolskie	33	-	1	-	-	34	
16. Zachodniopomorskie	19	1	3	-	-	23	
Polska	Liczba					416	
	%	88,71	1,68	8,41	0,72	0,48	100,0

przypadków, 88,71% potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi); zapadalność 0,95 na 100 000 mieszkańców). Inwazje *T. solium* stwierdzono u 7 chorych (1,60%, potwierdzonych przypadków); zapadalność 0,018). Współczynnik zapadalności na tasiemczyce *T. solium* utrzymuje się od wielu lat na tym samym, niskim poziomie. Zachorowania na tę tasiemczycę zarejestrowano na terenie województw: dolnośląskiego (1 przypadek), łódzkiego (1), warmińsko-mazurskiego (4) i zachodniopomorskiego (1). Zarażenia *Taenia* species zanotowano u 35 osób (8,00% ogółu zgłoszonych przypadków; zapadalność 0,09). Poza tasiemczycami wywołanymi przez *Taenia*, u 3 osób wykryto inwazje *Hymenolepis nana* (0,68% wszystkich przypadków; zapadalność 0,007). Zanotowano również 2 przypadki inwazji *Diphyllobothrium latum* (0,45%); zapadalność 0,005) w województwie dolnośląskim i kujawsko-pomorskim.

W 1999 odsetek tasiemczyc zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego wyniósł 4,80% ogólnej liczby przypadków (tab. IV). Wysoki odsetek nie rozpoznanych tasiemczyc jelitowych zgłoszono w województwie podlaskim (21,73%). Liczba tasiemczyc jelitowych zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego oraz rozpoznanych jako inwaz-

Tab e l a IV. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 1999 zgłoszone bez rozpoznania laboratoryjnego

Table IV. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 1999 registered without species identification

Województwo	Liczba	Procent+
Lubuskie	1	12,50
Łódzkie	1	1,16
Podlaskie	10	21,73
Pomorskie	4	7,84
Wielkopolskie	5	12,82
Razem	21	4,80+ +

+ - Ogólnej liczby przypadków zgłoszonych w województwie

+ + - Ogólnej liczby przypadków

je Taenia species wynosiła łącznie 56 przypadków, tj. 12,81% ogólnej liczby przypadków i była zbliżona do wartości z 1998 r. (79 przypadków, 13,10%).

Dane dotyczące tasiemczyc tkankowych uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi w Polsce w 1999 r. zarejestrowano 38 przypadków bąblowicy wywołanej przez *Echinococcus granulosus* (zapadalność 0,10) i 1 przypadek bąblowicy wywołanej przez *E. multilocularis* (0,002). Przypadków wagrzyicy nie zarejestrowano.

Rozpowszechnienie bąblowicy u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 1999 r. wg środowiska i płci przedstawia tabela V.

Tab e l a V. Tasiemczyce tkankowe (bąblowica) u ludzi w Polsce w roku 1999 wg rodowiska i płci

Tab l e V. Larval cestode infections (echinococcosis) in humans in Poland in 1999 according to the place of living and sex

Województwo	Bąblowica					zapadalność na 100 000	
	wieś		miasto		razem		
	K	M	K	M			
1	2	3	4	5	6	7	
Kujawsko-pomorskie	1	-	-	-	1	0,04	
Lubelskie	3	-	1	-	4	0,17	
Łódzkie	2	-	-	-	2	0,07	
Mazowieckie	3	-	3	-	6	0,11	
Podlaskie	-	-	16	3	19	1,55	
Świętokrzyskie	-	-	1	3	4	0,20	
Warmińsko-mazurskie	-	1	-	1+	2	0,13	
Zachodniopomorskie	-	-	-	1	1	0,05	
Polska	Liczba	9	1	21	8	39	0,10
	%	23,08	2,56	53,85	20,51	100,00	

K - kobiety

M - mężczyźni

+ - przypadek bąblowicy *E. multilocularis*

Zachorowania na bąblowicę częściej występowały na terenie miasta (29 przypadków, 74,35%) niż na wsi (10 przypadków, 25,64% ogółu zachorowań). Odsetek zachorowań na bąblowicę w obu środowiskach był wyższy u kobiet (30 przyp., 23,07%). Najwięcej zachorowań zanotowano na terenie województwa podlaskiego (19 przypadków, 48,71% przypadków bąblowicy); zapadalność 0,049, mazowieckiego (6 przypadków, 15,38%; zapadalność 0,12) i świętokrzyskiego (4 przyp., 10,25%); zapadalność 0,30 na 100 000 mieszkańców). Bąblowicę *E. multilocularis* zanotowano na terenie województwa war-mińsko-mazurskiego.

W Płonka

CESTODE INFECTIONS IN POLAND IN 1999

SUMMARY

In 1999, 437 intestinal cestode cases were registered in Poland. Among them 369 were caused by *Taenia saginata*, 7 by *T. solium*, 35 by *Taenia* sp., 3 by *Hymenolepis nana* and 2 by *Diphyllobothrium latum* and 39 cases of echinococcosis were also registered.

The obtained results confirmed the decreasing frequency of infection with intestinal cestodes in Poland.

Adres autora:

Wojciech Płonka

Zakład Parazytologii Lekarskiej

Państwowego Zakładu Higieny

Ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa